

GIÁO DỤC KỸ NĂNG HỌC TẬP, SỬ DỤNG MẠNG XÃ HỘI AN TOÀN VÀ ỨNG XỬ VĂN HÓA TRÊN MẠNG XÃ HỘI

I. Giáo dục kỹ năng học tập cho học sinh

Các kỹ năng học tập là điều vô cùng quan trọng. Để đạt được kết quả học tập tốt, ngoài trí thông minh, sự chăm chỉ, cần cù thì việc rèn luyện các kỹ năng cần thiết để có một cách học thông minh sẽ giúp các em học sinh rút ngắn khoảng thời gian ôn tập bài cũ cũng như tiếp thu bài mới.

Dưới đây là một số phương pháp rèn luyện kỹ năng học tập để nâng cao hiệu quả học tập:

Thứ nhất, lên kế hoạch cho việc tự học

Làm bất kỳ việc gì dù lớn hay nhỏ các em cũng cần phải có kế hoạch rõ ràng. Với việc học cũng vậy, các em phải lên cho mình một kế hoạch học tập thật khoa học, xác định được khối kiến thức mà mình cần phải trau dồi, phân bổ thời gian cho từng loại kiến thức cụ thể nếu các em không muốn lãng phí thời gian cho một mớ kiến thức hỗn độn trong đầu.

Để có một kế hoạch tự học khoa học, trước hết cần xác định xem học cái gì, học trong bao lâu và học bao nhiêu (bao nhiêu chương, bao nhiêu trang, bao nhiêu vấn đề... Sắp xếp thời gian tự học, đề ra thời gian học từng thứ và phải tuân thủ đúng theo lịch thời gian đó. Nên ấn định cho mình một khoảng thời gian làm việc cụ thể, ví dụ thời gian học hiệu quả thường khoảng 45 phút sau đó hãy nghỉ ngơi thư giãn một chút. Việc xác định thời gian này ngay từ đầu sẽ giúp các em tránh được sự lo lắng, sợ hãi một cách bản năng về những khó khăn, nản chí có thể xảy ra trong quá trình học. Việc ấn định thời gian sẽ giúp ta làm việc có hiệu quả và tăng năng suất hơn.

Thứ hai, chủ động tìm kiếm tài liệu học tập

Việc tìm kiếm tài liệu nhanh, chính xác và đặc biệt là phải phù hợp với năng lực là một trong những kỹ năng học tập vô cùng cần thiết. Như chúng ta đều biết, nguồn tri thức là vô tận. Các em không chỉ tiếp thu kiến thức từ sách giáo khoa hay giáo viên cung cấp mà cần phải tìm kiếm tài liệu từ nhiều nguồn khác nhau như từ sách, báo, internet hay từ chính các bạn bè để mở mang và trau dồi kiến thức cho bản thân mình.

Thứ ba, tìm ra cho mình phương pháp đọc sách, tài liệu tham khảo hiệu quả

Sau khi đã rèn luyện cho bản thân kỹ năng tìm kiếm tài liệu học tập thì bước tiếp cần phải thực hiện đó chính là tìm ra cho mình phương pháp đọc sách, tài liệu tham khảo sao cho hiệu quả. Bởi vì, việc đọc sách và tài liệu là kỹ năng phải mà các em phải sử dụng thường xuyên nhất trong quá trình học tập của mình. Hãy chọn những tài liệu dễ lúc bắt đầu và phương pháp đọc phù hợp trước khi bắt đầu.

Thứ tư, rèn luyện phương pháp học và sự nhẫn nại

Để có được những kiến thức hay, bổ ích các em phải có phương pháp học khoa học, tuy nhiên phương pháp học của mỗi người mỗi khác, đừng cố áp dụng phương pháp của người khác vào mình rồi ép bản thân phải làm được như vậy. Hãy tìm ra phương pháp phù hợp với bản thân để việc học không gây khó khăn và chán nản.

Để làm được như vậy các em cần phải kiên trì, nhẫn nại. Đừng vội chán nản, lo lắng khi đã bỏ ra quá nhiều thời gian nhưng kết quả thu lại không được bao nhiêu. Hãy thay đổi phương pháp học nếu phương pháp các em đang áp dụng không mang lại hiệu quả, bởi học không phải là ngày một ngày hai mà là “học nữa, học mãi”.

Thứ 5, sử dụng sơ đồ tư duy

Sơ đồ tư duy hay mindmap là một trong những phương pháp dùng để ghi nhớ hiệu quả nhất hiện nay do tác giả Tony Buzan sáng tạo ra (Nhà nghiên cứu chuyên sâu về các hoạt động của não bộ và chuyên viết về những nguyên tắc của trí nhớ).

Các em có thể áp dụng được cách xây dựng sơ đồ tư duy dưới đây:

Bước 1: Xác định các từ khóa (có thể dùng những hình ảnh thay từ khóa để ghi nhớ theo cách riêng của mình)

Bước 2: Vẽ chủ đề chính ở trung tâm

Bước 3: Vẽ các nhánh chính quanh chủ đề trung tâm

Khi mà áp dụng sơ đồ tư duy sáng tạo vào việc học, các em không nên vội bắt tay vào vẽ sơ đồ tư duy ngay mà cần thực hiện các bước tiếp theo đúng nguyên lý của trí nhớ như : tìm từ khóa, xác định lại dạng sơ đồ tư duy sáng tạo và khi vẽ hãy nên sử dụng các hình để gợi nhớ. Với cách học truyền thống trước đây, để ôn lại bài, các em cần phải đọc đi đọc lại nhiều lần, nhưng với phương pháp mindmap, các em không cần phải đọc đi đọc lại sơ đồ tư duy đó mà chỉ cần vẽ đi vẽ lại nhiều lần.

Thứ sáu, hiểu sâu và thường xuyên ôn lại

Đây là hai kỹ năng các em cần rèn luyện để việc học và tự học đạt hiệu quả cao nhất. Việc hiểu sâu những kiến thức sẽ giúp các em luôn nhớ và biết cách áp dụng chúng vào từng hoàn cảnh như thế nào cho phù hợp. Ngoài ra các em cũng cần thường xuyên ôn lại những gì đã học, nếu không những gì đã học được sẽ dần bị lãng quên theo thời gian.

Thứ bảy, kỷ luật khi học

Hãy luyện cho mình tính kỷ luật khi học trên lớp cũng như lúc tự học. Các em không thể vừa học, vừa nói chuyện, vừa học vừa chơi game hay làm một việc khác. Khi học hãy dành toàn bộ tâm trí, tập trung cao độ, không xao nhãng.

Thứ tám, nghỉ ngơi hợp lý

Sự mệt mỏi về cơ thể sẽ dẫn đến sự mệt mỏi về trí não. Và khi trí não mệt mỏi đồng nghĩa với việc tư duy chậm lại.

Vì thế hãy duy trì một chế độ nghỉ ngơi thật hợp lý. Một giấc ngủ sâu khi mệt mỏi, một bản nhạc khi chán, một cốc nước cam khi mất cân bằng,... sẽ giúp các em hồi phục tinh thần và tăng cường trí não

II. Kỹ năng sử dụng mạng xã hội an toàn cho học sinh

Không thể phủ nhận rằng mạng xã hội mang lại rất nhiều lợi ích cho người dùng. Mạng xã hội cho phép các em học sinh kết nối, chia sẻ cùng nhau ngay cả khi không đến lớp, có thể liên lạc với bạn bè để chia sẻ tài liệu, trao đổi học tập hay giúp nhau giải đáp thắc mắc ở lớp. Mạng xã hội còn là sợi dây để học sinh được kết nối với những người có cùng sở thích. Qua đó, các em được thể hiện đam mê, phát triển tài năng của mình. Bên cạnh đó, rất nhiều tài liệu học tập bổ ích được chia sẻ trên mạng xã hội. Đây sẽ là nguồn tài nguyên to lớn để phục vụ việc học tập và nghiên cứu của học sinh.

Tuy nhiên, việc sử dụng mạng xã hội không đúng cách sẽ mang lại nhiều mối nguy hại như: nguy cơ bị lừa đảo, ảnh hưởng đến sức khỏe, tới học tập,... Do đó, các em học sinh cần có những kỹ năng sử dụng mạng xã hội an toàn như:

- **Bảo mật thông tin cá nhân:** Những thông tin như tên thật, tuổi, trường, lớp, địa chỉ nhà, ảnh cá nhân hay các loại mật khẩu là những thông tin cá nhân, cần được bảo mật, không nên chia sẻ những thông tin này trên mạng.

- **Suy nghĩ kỹ trước khi chia sẻ bất cứ điều gì:** Mạng xã hội vẫn luôn là con dao hai lưỡi, vì vậy trước khi bình luận, chia sẻ hay đăng tải bất cứ thông tin gì các em cần phải tìm hiểu và suy nghĩ kỹ. Vì những bài đăng trên mạng sẽ có nhiều người xem, có thể sẽ bị người khác soi mói, đánh giá, bình luận tiêu cực khiến các em thấy buồn hay lo sợ. Bên cạnh đó, thông tin được đăng tải trên mạng xã hội không phải lúc nào cũng đúng. Có

rất nhiều tin sai sự thật, tin kích động chống phá nhà nước,... được lan truyền trên mạng. Nếu không tìm hiểu kỹ thì các em có thể chia sẻ, tin tưởng vào các nguồn tin sai trái, ảnh hưởng đến nhận thức, tiếp tay cho kẻ xấu lan truyền tin giả.

- **Ứng xử văn minh trên mạng:** Nhiều học sinh nghĩ rằng mạng xã hội là ảo, có làm gì thì cũng không ảnh hưởng đến bản thân và người khác. Tuy nhiên, mạng cũng là một xã hội thu nhỏ, tất cả những điều mình làm trên mạng đều có thể ảnh hưởng đến bản thân và mọi người. Vì vậy hãy sử dụng mạng xã hội một cách văn minh, không hòa theo cộng đồng mạng để chửi rủa, miệt thị người khác. Nếu có điều gì buồn bực hay bất đồng quan điểm với bạn bè, người thân, các em hãy chọn cách nói chuyện trực tiếp để cùng nhau đưa ra cách giải quyết phù hợp. Mạng xã hội là ảo nhưng nỗi đau là thật, đừng để một dòng chữ trong lúc không suy nghĩ làm ảnh hưởng đến cuộc đời của một con người.

- **Nhận biết các dạng lừa đảo qua mạng:** Hiện nay có rất nhiều dạng lừa đảo qua mạng. Kẻ xấu có thể tạo một tài khoản ảo, kết bạn và trò chuyện với mình để lấy lòng tin sau đó dò hỏi thông tin cá nhân. Chúng có thể đóng vai một người bạn, muốn các em cung cấp thông tin để gửi quà. Tuy nhiên các em luôn nhớ nguyên tắc “không chia sẻ thông tin cá nhân”, đặc biệt là chia sẻ trên mạng xã hội để không trở thành nạn nhân của lừa đảo. Bên cạnh đó, các em cũng cần cẩn thận với các trò chơi trúng thưởng, không nên nhấn vào đường link lạ để tránh bị mất tài khoản hay bị đánh cắp thông tin.

- **Giới hạn thời gian sử dụng mạng xã hội:** Các em chỉ nên sử dụng khi có điều cần trao đổi với bạn bè, thầy cô hoặc có thể sử dụng mạng xã hội để giải trí sau khi đã hoàn thành các việc cần thiết.

III. Ứng xử văn hóa trên mạng xã hội

Trong kỷ nguyên công nghệ 4.0, mạng xã hội mang lại nhiều lợi ích nhưng đây cũng là "mảnh đất màu mỡ" để nhiều người thể hiện "cái tôi" theo chiều hướng tích cực hoặc tiêu cực. Bên cạnh những thông tin lành mạnh, vui vẻ, không ít người, trong đó phần lớn là giới trẻ trở thành các "anh hùng bàn phím" sử dụng mạng xã hội để bôi xấu hình ảnh, thậm chí xúc phạm danh dự của cá nhân, tổ chức nào đó với những lời lẽ thiếu văn hóa, thô tục xuất hiện ngày càng nhiều trong những năm gần đây. Do đó, mỗi chúng ta cần ứng xử có văn hóa trên mạng xã hội.

Mọi hành vi bịa đặt, xuyên tạc, không đúng sự thật nhằm bôi nhọ, xúc phạm danh dự, nhân phẩm, uy tín của người khác là vi phạm pháp luật và có đủ các chế tài pháp luật để xử lý. Theo Điểm a, Khoản 1, Điều 101 Nghị định 15/2020/NĐ-CP quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, công nghệ thông tin và giao dịch điện tử, các hành vi lợi dụng mạng xã hội để cung cấp, chia sẻ thông tin giả mạo, thông tin sai sự thật, xuyên tạc, vu khống, xúc phạm uy tín của cơ quan, tổ chức, danh dự, nhân phẩm của cá nhân... bị phạt tiền từ 10 đến 20 triệu đồng.

Trường hợp tiết lộ thông tin thuộc danh mục bí mật nhà nước, bí mật đời tư của cá nhân và bí mật khác mà chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự thì bị phạt tiền từ 20 triệu đồng đến 30 triệu đồng, theo quy định tại Khoản 2, Điều 101, Nghị định 15/2020/NĐ-CP. Người vi phạm còn phải có trách nhiệm khắc phục hậu quả: Buộc gỡ bỏ thông tin sai sự thật hoặc gây nhầm lẫn hoặc thông tin vi phạm pháp luật do thực hiện hành vi vi phạm.

Theo Khoản 2, Điều 155 của Bộ luật Hình sự năm 2015, nếu bị truy cứu trách nhiệm hình sự đối với hành vi xúc phạm danh dự, nhân phẩm người khác trên mạng xã hội, sửa đổi, bổ sung năm 2017, người phạm tội có thể bị phạt tù từ 3 tháng đến 2 năm với tình tiết định khung là “Sử dụng mạng máy tính hoặc mạng viễn thông, phương tiện điện tử để phạm tội”.

Ngoài ra, người có hành vi vi phạm còn phải chịu trách nhiệm bồi thường cho người bị xúc phạm, ảnh hưởng danh dự, nhân phẩm nếu có thiệt hại xảy ra theo quy định tại Điều

584 Bộ luật Dân sự 2015. Mức thiệt hại được quy định chi tiết tại Điều 592 Bộ luật Dân sự 2015...

Bộ Thông tin và Truyền thông cũng thường xuyên ban hành các văn bản yêu cầu sở thông tin và truyền thông các tỉnh, thành phố tăng cường rà soát, xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm pháp luật trong việc lan truyền các thông tin xấu, độc, tin sai sự thật; các cơ quan báo chí tăng cường thông tin tuyên truyền để người dân hiểu đúng các vụ việc, không lan truyền các thông tin sai sự thật, xúc phạm đến uy tín tổ chức, cá nhân, ảnh hưởng đến trật tự an toàn xã hội.

Ngày 17/6/2021, Bộ Thông tin và Truyền thông đã có Quyết định số 874/QĐBTTTT ban hành “Bộ Quy tắc ứng xử trên mạng xã hội”. Bộ Quy tắc này gồm 3 chương, 9 điều, được xem là "thể chế mềm" điều chỉnh các hành vi ứng xử, chuẩn mực đạo đức, văn hóa trên môi trường mạng và có tính chất khuyến nghị đối với các tổ chức, cá nhân, nhà cung cấp dịch vụ mạng xã hội. Mục đích chính của Bộ quy tắc ứng xử này là nhằm tạo điều kiện lành mạnh mạng xã hội tại Việt Nam, đảm bảo quyền tự do cá nhân, quyền tự do kinh doanh, không phân biệt đối xử nhà cung cấp dịch vụ trong và ngoài nước, phù hợp với chuẩn mực, thông lệ, các điều ước quốc tế mà Việt Nam đã tham gia. Đồng thời, Bộ Quy tắc hướng đến xây dựng chuẩn mực đạo đức về hành vi ứng xử trên mạng xã hội, giáo dục ý thức, tạo thói quen tích cực trong các hành vi ứng xử của người dùng trên mạng xã hội, góp phần xây dựng mạng an toàn, lành mạnh tại Việt Nam. Bộ quy tắc ứng xử trên mạng xã hội chỉ mang tính chất khuyến cáo, khuyến nghị, nhưng khi xảy ra các hành vi vi phạm pháp luật, các tổ chức, cá nhân sai phạm sẽ bị xử lý theo các quy định của pháp luật.

Bên cạnh các chế tài xử lý, điều quan trọng nhất vẫn là ý thức của những người sử dụng mạng xã hội. Để tránh những sự việc đáng tiếc xảy ra, mỗi chúng ta hãy nâng cao tinh thần trách nhiệm với bản thân và cộng đồng bằng cách sử dụng mạng xã hội đúng quy định và có văn hóa. Hãy thật thận trọng khi đăng tải thông tin, đừng vì sự thiếu hiểu biết, bốc đồng mà chia sẻ hoặc bình luận những nội dung sai trái. Hơn ai hết, mỗi người sử dụng cần có ý thức ứng xử có văn hóa mới dần loại bỏ được những mặt tiêu cực trên mạng xã hội.